بسم الله الرحمن الرحيم

ترور سردار قاسم سلیمانی در محک شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد

چاپ دوم

دکتر سیّدقاسم زمانی

استاد دانشگاه علامه طباطبائی

لیلا سلمانی

کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل

پژوهشکدهٔ حقوق

تهران ـ ۱۴۰۱

سرشناسه	:	زمانی، سیدقاسم، ۱۳۴۶-
عنوان و نام پدیدآور	:	ترور سردار قاسم سلیمانی در محک شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد/ مولفین سیدقاسم زمانی، لیلا سلمانی.
مشخصات نشر	:	تهران: پژوهشکده حقوقی شهر دانش (موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش)، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۴ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۱۴۲-۱
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	ص.ع به انگلیسی: Targeted terror of major general Qassem Soleimani in the context of UN's human rights council Practice
یادداشت	:	کتابنامه: ص.۱۲۹-۱۳۴.
موضوع	:	سلیمانی، قاسم، ۱۳۳۵-۱۳۹۸. -- ترور
موضوع	:	Soleimani, Qasem -- Assassination
موضوع	:	سازمان ملل متحد. شورای امنیت. کمیته ضد تروریسم
موضوع	:	United Nations . Security Council . Counter-Terrorism Committee
موضوع	:	سرداران -- ایران
موضوع	:	Generals -- Iran
موضوع	:	تروریسم (حقوق بین‌الملل) -- ایران
موضوع	:	Terrorism (International law) -- Iran
شناسه افزوده	:	سلمانی، لیلا، ۱۳۵۲-
شناسه افزوده	:	موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش
رده بندی کنگره	:	DSR۱۶۶۸
رده بندی دیویی	:	۹۵۵/۰۸۴۴۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۵۷۴۲۳۰

با مراجعه به فروشگاه اینترنتی شهردانش از مزایای خرید آنلاین و تخفیف ویژه برخوردار شوید

www.**shahredanesh**.com

عنوان:	**ترور سردار قاسم سلیمانی در محک شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد**
مؤلفین:	**دکتر سیدقاسم زمانی ـ لیلا سلمانی**
ناشر:	پژوهشکده حقوقی شهر دانش
ویراستار و صفحه‌آرا:	سودابه رسولی
طراح جلد:	زهرا کریمی
نوبت چاپ:	دوم
تاریخ چاپ:	۱۴۰۱
شمارگان:	۲۰۰
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۵-۱۴۲-۱
بهاء:	۶۰,۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

تهران ـ خیابان کریمخان زند ـ خیابان سنایی ـ خیابان نهم ـ خیابان گیلان ـ پلاک ۵

کد پستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱۱ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹ تلفن: ۸۸۸۱۱۵۸۱ نمابر: ۸۸۸۱۱۵۸۰

Website: http://www.sdil.ac.ir Email: publication@sdil.ac.ir

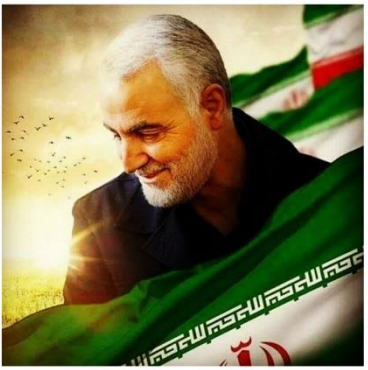

تقدیم به:

روح بلند سردار مبارزه با تروریسم که خود

قربانی اقدام تروریستی دولت جنایتکار

آمریکا شد.

به نام خداوند جان و خرد

سخن ناشر

توسعه ادبیات حقوقی در هر کشور، نقش مهمی در پیشرفت نظام حقوقی آن کشور ایفا می‌نماید. اندیشمندان و پژوهشگران دنیای بیکران حقوق، که شیفته نظم‌اند و سرباز عدالت، آموزه‌های علمی و تجربیات عملی خویش را به جامعه حقوقی عرضه می‌دارند تا بتوانند در تثبیت و تنویر نظم اجتماعی و استقرار عدالت و اصلاح و پیشرفت کشور سهیم گردند.

قانونگذار فهیم و آگاه، هیچگاه در مقام تهیه پیش‌نویس و مهیا شدن جهت وضع قانون، خود را بی‌نیاز از ادبیات و دکترین حقوقی کشور و مشورت با خبرگان نخواهد یافت، و هیچگاه مصوبات قبلی خویش را دائمی و مصون از نقد و اصلاح قلمداد نخواهد نمود. قضات متخصص و عدالت‌پیشه نیز نقد علمی و منصفانه آرای خود را مایه تکامل و پیشرفت می‌دانند.

دانشکده‌های حقوق که به مأموریت خطیر تربیت قضات، وکلا، مشاوران حقوقی، سردفتران، پژوهشگران، و اساتید حقوق و فقه همت می‌گمارند علاوه بر اینکه از آموزه‌های علمی و قضایی کشور بسیار بهره می‌برند متقابلا رسالت مهمی در غنی‌سازی ادبیات و دکترین حقوقی کشور برعهده دارند.

کشور ایران به ویژه در دو دهه اخیر پیشرفت قابل توجهی در توسعه کمّی ادبیات حقوقی کشور را شاهد بوده است. تعداد کتب و نشریات حقوقی منتشره در کشور طی بیست سال اخیر، به نسبت گذشته به مراتب افزایش یافته است. این دستاورد را باید به فال نیک گرفت و امیدوار بود که این پیشرفت کمّی به همین میزان با توسعه‌ای کیفی در بارور شدن دکترین حقوقی مورد نیاز کشور همراه باشد و با احترام به حقوق مالکیت فکری دیگران انتشار یابد.

انتشارات پژوهشکده حقوقی شهردانش که همواره سعی داشته است علاوه بر انتشار آثار حاصل از تحقیقات پژوهشکده حقوق، به صورتی هدفمند و با ارزیابی علمی به گزینش و چاپ و انتشار کتابهای حقوقی در حوزه‌ها و موضوعات مورد نیاز جامعه حقوقی کشور مبادرت ورزد، زحمات آقای **دکتر سیدقاسم زمانی** و خانم **لیلا سلمانی** در تألیف کتاب **ترور سردار قاسم سلیمانی در محک شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد** را ارج نهاده، امیدوار است این کتاب مورد استقبال جامعه حقوقی کشور و مورد استفاده متولیان امر قرار گیرد.

وحید اشتیاق

فهرست مطالب

سخن ناشر ۷

مقدمه ۱۳

بخش اول: تروریسم در ترازوی حقوق بین‌الملل بشر ۱۹

فصل اول: مفهوم و عناصر تروریسم در حقوق بین‌الملل ۲۴

مبحث اول: مفهوم تروریسم در کنوانسیون‌های بین‌المللی ۲۶

مبحث دوم: شورای امنیت و ضرورت مقابله با تروریسم در چهارچوب حقوق بین‌الملل ۲۹

مبحث سوم: تبعات چراغ سبز شورای امنیت به آمریکا جهت مقابله با تروریسم ۳۳

بند اول: جنگ علیه ترور: دفع فاسد به افسد؟! ۳۳

بند دوم: رویهٔ گذشتهٔ ایالات متحده ۳۵

بند سوم: رویهٔ کنونی ایالات‌متحده ۳۷

مبحث چهارم: مفهوم ترور هدفمند و دلایل توجیهی آن ۴۰

بند اول: مفهوم ترور هدفمند ۴۰

بند دوم: دلایل توجیهی ترور هدفمند ۴۴

مبحث پنجم: ترور هدفمند یا قتل هدفمند؟ ۴۸

فصل دوم: مغایرت تروریسم با حقوق بشر و آزادی‌های اساسی ۵۱

مبحث اول: تروریسم و حق حیات ۵۳

مبحث دوم: تروریسم و حق بر امنیت و آزادی ۵۶

مبحث سوم: ترور هدفمند و حق دادرسی افراد قربانی ۵۸

فصل سوم: احترام به حقوق بشر در فرایند مبارزه با تروریسم ۶۴
مبحث اول: اعتبار مطلق قواعد اساسی حقوق بشر: ممنوعیت سلب خودسرانه حیات ۶۵
مبحث دوم: ممنوعیت شکنجه در فرایند مبارزه با تروریسم ۶۶
مبحث سوم: حق دادرسی عادلانه متهمان به اقدامات تروریستی ۶۸
جمع‌بندی بخش اول ۷۲
بخش دوم: شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد و مبارزه با تروریسم۷۷
فصل اول: رویکرد شورای حقوق بشر در مبارزه با تروریسم ۸۱
مبحث اول: شورای حقوق بشر و استفاده از پهپادها به ادعای مبارزه با تروریسم ۸۵
مبحث دوم: ممنوعیت مطلق تروریسم در رویه شورای حقوق بشر ۸۸
مبحث سوم: اقدامات تروریستی رژیم اشغالگر قدس از دیدگاه شورای حقوق بشر ۹۱
فصل دوم: ترور هدفمند سردار قاسم سلیمانی از دیدگاه شورای حقوق بشر ۹۴
مبحث اول: قاسم سلیمانی: سردار مبارزه با تروریسم و قربانی نقض حقوق بشر ۹۶
مبحث دوم: شهادت سردار سلیمانی و همراهان به دست ایالات‌متحده آمریکا ۹۸
مبحث سوم: نظام گزارشگری ویژه شورای حقوق بشر در موضوع ترور هدفمند سردار سلیمانی ۱۰۱

فصل سوم: تحلیل گزارش خانم کالامار درمورد ترور سردار سلیمانی۱۰۴
مبحث اول: ترور سردار سلیمانی از منظر حقوق بین‌الملل توسل به زور ۱۰۴
مبحث دوم: ترور سردار سلیمانی از منظر حقوق بشردوستانه بین‌المللی ۱۰۹
مبحث سوم: ترور سردار سلیمانی از منظر حقوق بشردوستانه بین‌المللی ۱۱۴
مبحث چهارم: اعتبار گزارش خانم کالامار درمورد ترور سردار سلیمانی۱۱۹
جمع‌بندی بخش دوم ۱۲۲
نتیجه‌گیری ۱۲۵
منابع و مآخذ ۱۲۹
الف: فارسی ۱۲۹
۱- کتب ۱۲۹
۲- مقالات ۱۲۹
ب: انگلیسی ۱۳۱
1) Books and Thesis ۱۳۱
2) Articles ۱۳۲
3) Reports & Resolutions & Cases ۱۳۳

مقدمه

حقوق بین‌الملل به‌عنوان نظام حقوقی حاکم بر جامعه جهانی، بااینکه اصولاً رعایت می‌شود، ولی معدود موارد نقض آن هم بسیار برجسته می‌نماید. در جامعه جهانی که بازیگران اصلی آن یعنی دولت‌ها، از حاکمیت برخوردارند، نقض قواعد آن کاملاً محتمل به‌نظر می‌رسد. واقعیت آن است که اغلب دولت‌ها به اقتضای منافع ملی خویش، کمتر در نقض قواعد حقوق بین‌الملل به خود تردید راه می‌دهند و یا نسبت به نقض آن توسط دیگران اغماض و مسامحه روا می‌دارند.

تروریسم یکی از موارد نقض بارز حقوق بین‌الملل است که در وقوع آن علل و عوامل زیادی مدخلیت دارد. تروریسم که به‌سادگی پای را از مرزهای ملی کشورها فراتر نهاده و جنبه بین‌المللی یافته است، صلح و امنیت جهانی را در معرض خطر قرار داده و رفاه و آسایش بشری را با چالش‌های جدی مواجه ساخته است. در این میان یازده سپتامبر ۲۰۰۱ که با حملات سهمگین تروریستی علیه ایالات‌متحده آمریکا همراه بود جبهه‌ای فراخ جهت سرکوب تروریسم و ریشه‌کن کردن آن گستراند. مبارزه بی‌امان با تروریسم که تحت لوای قطعنامه‌های شورای امنیت بیش‌ازپیش شدت گرفت و هر روز گستره وسیع‌تری یافت، بسیاری از قواعد حقوق بین‌الملل به‌ویژه در حوزه‌های حقوق بین‌الملل بشر و حقوق بشردوستانه بین‌المللی را به مسلخ برد.

ایالات‌متحده آمریکا که بر اساس مصوبات شورای امنیت سازمان ملل متحد و به‌ویژه قطعنامه‌های ۱۳۶۸ و ۱۳۷۳ خود را قربانی و نیز پرچم‌دار مبارزه با تروریسم قلمداد می‌کرد، به‌ویژه در این دو دهه خود را محق دانسته که به هر نحو ممکن تروریست‌های ادعایی را سرکوب نماید. ظاهراً قطعنامه‌های شورای امنیت (قطعنامه ۱۳۶۸) در قبال حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ به دولت آمریکا حق دفاع مشروع!!! داد تا هر زمان که صلاح دانست و به هر نحو ممکن، با توسل به زور به اعمال این حق محفوظ خود مبادرت ورزد. بعد از حدود ده سال در دوم می ۲۰۱۱ نیروهای ایالات‌متحده آمریکا بدون رضایت دولت پاکستان وارد خاک این کشور شده و اسامه‌بن‌لادن رهبر گروه القاعده را به قتل رساندند. دولت آمریکا ضمن آنکه با خرسندی چنین خبری را اعلام نمود و از موفقیت دیگری برای جامعه بین‌المللی در مبارزه با تروریسم سخن می‌گفت از یک‌سوی با اعتراض نه‌چندان شدید دولت پاکستان مواجه شد که مدعی بود آمریکا با این اقدام حاکمیت این دولت را نقض کرده و چنین امری نمی‌بایست رویه شود و از سوی دیگر با اعتراض گزارشگران ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد مواجه گشت که اصرار داشتند آمریکا با انتشار واقعیت‌ها باید نشان دهد که به‌هیچ‌وجه امکان بازداشت و به تبع آن محاکمه بن‌لادن وجود نداشته و به قتل رساندن وی تنها گزینه موجود برای نیروهای آمریکایی بوده است. البته آمریکا و رژیم اشغالگر قدس بارها افراد مختلف را در افغانستان، سرزمین‌های اشغالی فلسطین، سوریه، عراق و ... با حربه ترور و قتل هدفمند از میان برداشتند.

سردار قاسم سلیمانی از فرماندهان نظامی برجسته جمهوری اسلامی ایران به‌ویژه در عرصه مبارزه با اقدامات تروریستی داعش در عراق و سوریه، در اثر

حمله پهپادهای آمریکایی به فرودگاه بغداد در بامداد جمعه ۳ ژانویه ۲۰۲۰ میلادی (۱۳ دی ۱۳۹۸) به همراه ابومهدی المهندس از فرماندهان گروه الحشد الشعبی عراق و ۱۰ تن دیگر به شهادت رسیدند. وزارت دفاع ایالات‌متحده آمریکا اعلام کرد که دستور این حمله هوایی را دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری و فرمانده کل قوای این کشور صادر کرده است.

شهید سردار سلیمانی سال‌ها فرمانده عملیات ضد تروریستی در عراق و سوریه بوده است و با رشادت‌های خود ضربات سهمگینی بر پیکره گروه تروریستی داعش وارد ساخته بود. ملت‌های عراق و سوریه و البته ملت ایران تا ابد وامدار و مدیون سردار سلیمانی و هم‌رزمان وی هستند. ترور هدفمند سردار قاسم سلیمانی که پیشگام مبارزه با تروریسم و افراطی‌گری بوده است، ادعای آمریکا در مبارزه با تروریسم را زیر سؤال می‌برد و نشان می‌دهد که این دولت در قالب یکجانبه‌گرایی صرفاً به فکر تأمین منافع کاخ سفید است و در این راه کمترین وقعی بر استانداردهای جهانی حقوق بشر و حقوق بین‌الملل بشردوستانه نمی‌نهد.

به شهادت رسیدن سردار قاسم سلیمانی توسط دولت آمریکا، ادعای این دولت در مبارزه با تروریسم را مجدداً در معرض تردیدهایی جدی قرار داد. این موضوع از منظر حقوق بین‌الملل حائز اهمیت مضاعفی است زیرا بسیاری از قواعد حقوق بشر مثل منع سلب خودسرانه حیات، قواعدی آمره و تخلف‌ناپذیر هستند و تحت هیچ شرایطی نباید نقض گردند. این قواعد حتی در زمان بروز یک خطر فوق‌العاده عمومی که حیات کشور در معرض خطر قرار می‌گیرد، قابلِ‌تعلیق و انحراف نیستند.

در این مورد گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد خانم اگنس کالامار[1] در گزارش مورخ ۱۹ تیر ۱۳۹۹، ترور سردار قاسم سلیمانی توسط دولت آمریکا را ناقض قواعد حقوق بین‌الملل بشر قلمداد کرده است. تحقیق در این مورد بر اساس رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد از آن حیث ضرورت دارد که شورا همواره بر رعایت حقوق بنیادین بشر در فرایند مبارزه با تروریسم به‌ویژه توسط دولت‌هایی که مدعی مبارزه با تروریسم هستند تأکید نهاده است.

بررسی رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در مورد ترور یا قتل هدفمند، موضوع این کتاب را تشکیل می‌دهد. بدیهی است که محور این کتاب موضوع ترور سردار شهید قاسم سلیمانی در قالب رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد است و به سایر موضوعات مرتبط با تروریسم و یا اقدامات ناقض حقوق بین‌الملل آمریکا پرداخته نخواهد شد. سؤال اصلی: که در چهارچوب رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، ترور هدفمند سردار سلیمانی چگونه ارزیابی می‌شود؟ پرسش‌های دیگر این کتاب آن است که در چهارچوب رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، ترور هدفمند سردار

---

۱. خانم دکتر اگنس کالامار (Agnes Callamard) با ملیت فرانسوی که قبلاً دبیرکل کمیته عفو بین‌الملل بوده است از ژوئن ۲۰۱۷ تا ۳۱ مارس ۲۰۲۱ گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد درمورد اعدام‌های فراقضایی و خودسرانه بوده است. خانم کالامار با تحقیقی که در سال ۲۰۱۹ درمورد قتل جمال قاشقچی توسط دولت عربستان سعودی به انجام رساند و در ژوئن همان سال گزارش آن را به شورای حقوق بشر سازمان ملل تسلیم نمود اعتراض دولت عربستان را برانگیخت. بعدها وی اعلام کرد که درمورد تحقیق در قتل جمال قاشقچی دو بار تهدید به مرگ شده بود. گزارش وی درمورد ترور سردار سلیمانی نیز اعتراض شدید آمریکا را برانگیخت.

سلیمانی ناقض کدام‌یک از حق‌های بشری تلقی می‌گردد؟ دیگر آنکه در نظام بین‌المللی حقوق بشر تحت چه شرایطی نیروهای انتظامی و یا نظامی یک دولت می‌توانند از سلاح گرم علیه دیگران استفاده نمایند؟ فرضیه اصلی کتاب آن است که شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در رویه مستمر خویش همواره قتل‌ها و یا ترورهای هدفمند، به‌ویژه ترور هدفمند سردار سلیمانی توسط دولت آمریکا را ناقض حقوق بنیادین بشر قلمداد کرده است. علاوه‌بر این در چهارچوب رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، ترور هدفمند سردار سلیمانی ناقض حق حیات به‌عنوان محوری‌ترین حق بشری است و در نظام حقوق بین‌الملل، نیروهای انتظامی و یا نظامی یک دولت صرفاً می‌توانند در شرایط استثنایی و به‌عنوان آخرین چاره برای نجات جان دیگران (ضرورت) به‌صورت متناسب از سلاح گرم علیه یک فرد استفاده نمایند که البته چنین شرایطی درمورد ترور و یا قتل هدفمند به کلی منتفی است.

در این کتاب با روش توصیفی ـ تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای، ابتدا به تجزیه‌وتحلیل واقعه پرداخته شده و سپس بر اساس رویه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد اعم از قطعنامه‌ها و گزارش‌های گزارشگران، اقدام آمریکا درمورد ترور سردار سلیمانی و همراهان وی موردِنقد و بررسی قرار گرفته است. در نهایت اعتبار گزارش گزارشگر ویژه شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد در مورد سردار سلیمانی و همراهان وی موردِ ارزیابی قرار گرفته است.

بخش اول:

تروریسم در ترازوی حقوق بین‌الملل بشر

مدخل: تعریف تروریسم هیچ‌گاه کار چندان آسانی نبوده و نیست و به همین دلیل هنوز تعریفی جامع‌ومانع از این واژه در متون معتبر و قابلِ‌استناد بین‌المللی ارائه نشده است. مانع اصلی در این مسیر مدخلیت عامل قصد و انگیزه در مفهوم تروریسم بوده است. در حقیقت «مشکلِ ارائه تعریف مشترکی برای تروریسم ناشی از آن بوده است که آن کسی که از نظر یک شخص، تروریست محسوب می‌شود از نظر دیگری مبارز راه آزادی است»[1]. همین عدمِ‌اجماع بین‌المللی که تاکنون مانع انعقاد کنوانسیون جامع و واحد در مبارزه با تروریسم بوده، ارگان‌های سیاسی بین‌المللی را بر آن داشته است که با اتخاذ تعریفی موقتی از این مفهوم راه نیل به وفاق جهانی در این زمینه را هموار سازند. در نهم دسامبر سال ۱۹۹۴ مجمع عمومی سازمان ملل متحد جامع‌ترین سند خود درمورد مبارزه با تروریسم بین‌المللی را با وفاق عام به تصویب رساند. بر اساس این قطعنامه (اعلامیه ۴۹/۶۰ راجع به امحای تروریسم بین‌المللی) تروریسم عمل مجرمانه خشونت‌آمیزی است که هدف یا انگیزه آن ایجاد رعب و وحشت میان عامه مردم، گروهی از آنها و یا افرادی خاص به منظورهای سیاسی باشد. به تعبیر دیگر «تروریسم به رفتار مجرمانه و خشونت‌باری اشاره دارد که برای نیل به هدفی سیاسی صورت می‌پذیرد». در همین راستا شورای امنیت نیز در قطعنامه ۱۵۶۶ (اکتبر ۲۰۰۴) با اتخاذ تعریفی کلی از تروریسم عناصر اعلامیه امحای تروریسم بین‌المللی (ایجاد حالت رعب و وحشت) را با عناصر کنوانسیون ۱۹۹۹ راجع به

---

۱. حسین میرمحمدصادقی، «ملاحظاتی در باب تروریسم»، ***مجله تحقیقات حقوقی*** ۳۳-۳۴ (۱۳۸۰)، ۱۹۹.

تأمین مالی تروریسم بین‌المللی (ارعاب جمعیت، اجبار دولت یا سازمان بین‌المللی) تلفیق نمود.

درمجموع خشونت‌آمیز بودن، ایجاد رعب و وحشت و انگیزه سیاسی در زمره خصایص مشترک کلیه اقدامات تروریستی محسوب می‌شود. توجیه‌ناپذیری اقدامات تروریستی با هر ملاحظه سیاسی، ایدئولوژیک و ... تمام قربانیان مستقیم و غیرمستقیم اقدامات تروریستی را بی‌گناه و سلب یا تحدید حقوق آنها را خودسرانه جلوه می‌دهد.

بر این اساس تروریسم اصولاً معارض بنیادی‌ترین حق بشری یعنی حق بر حیات و سلامتی قرار گیرد. اقدامات تروریستی جان انسان‌های بی‌شماری را گرفته یا زندگی آنها را به خطر انداخته است. از سوی دیگر تروریسم ناقض حق امنیت شخصی افراد است که در ماده سه اعلامیه جهانی حقوق بشر و بند یک ماده ۹ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی تصریح شده است. واژه «امنیت» به حق زندگی به دور از ترس و واهمه دلالت دارد. کوتاه سخن آنکه تروریسم در تحلیل نهایی کم‌وبیش ناقض یا حداقل مانع استیفای کامل از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی است. درواقع علاوه بر حقوق مدنی، در جامعه‌ای که وحشت از اقدامات تروریستی قریب‌الوقوع بر آن سایه افکنده است امکان بهره‌مندی کامل از حقوق سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تا حد زیادی منتفی می‌گردد. اعمال این حقوق نیازمند محیطی امن و باثبات و دور از تشویش و